

OUTDOOR

Coverstory : Eerste expeditie op Borneo

Prijsvraag: Win een Sony Handycam

Lorrie-fietsen in groen Zweden

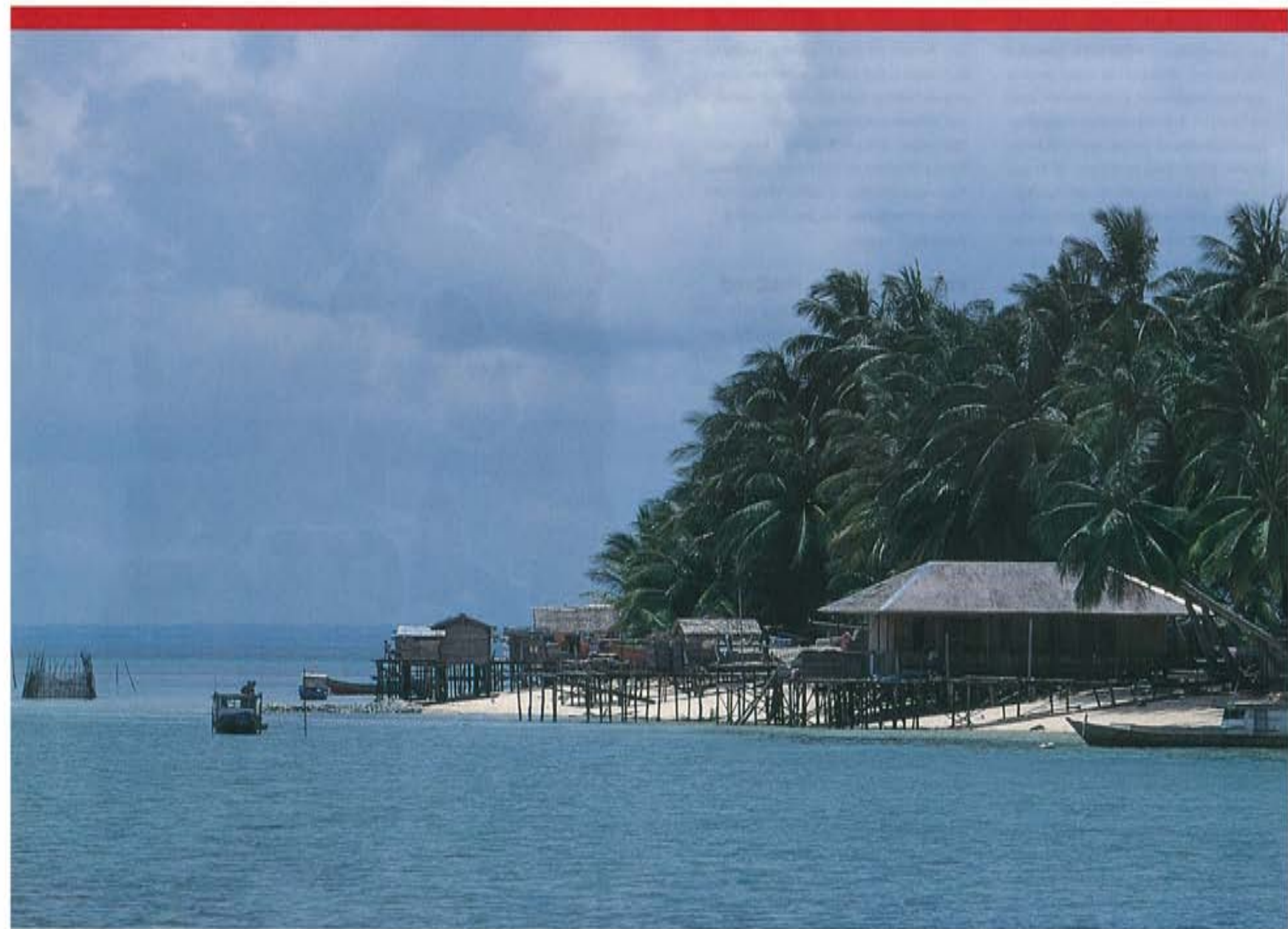
Gezondheid: alles over malaria

Nieuw: VERMIST!!!!!!

4e jaargang
augustus 1996
f7.95/Bfr.170

De mystiek van Borneo

Borneo één van de paradijjes op aarde.

De naam Borneo wekt beelden op van een woest eiland met blauwe bergen en een ondoordringbaar tropisch regenwoud gehuld in nevelen, koppensnellers, exotische planten en wilde dieren. Zoals zo vaak is er maar één manier om een heersend idee te toetsen aan de werkelijkheid: Er heen gaan.

Door Linda van Wijk

Begin van dit jaar valt er een uitnodiging door de bus om mee te gaan met de Trans Borneo Jungle-expeditie. Een expeditie die voor het eerst in de geschiedenis het op twee na grootste eiland ter wereld rond wil rijden. Het unieke van de Trans Borneo expeditie is de samenwerking tussen de drie regeringen op het eiland: Maleisië (Sabah en Sarawak), Indonesië (Kalimantan) en het oliestaatje Brunei. Omdat ze in de jaren zestig ruzie hadden over de vraag aan wie het eiland nu eigenlijk toebehoort is deze expeditie jarenlang door hen tegengehouden. Voor het eerst wordt dit oud zeer ondergeschikt gemaakt aan de toekomst van het eiland als geheel.

Vorig jaar november was ik mee met een dergelijk avontuur op het Maleise vasteland. 's Nachts liep er een tijger door ons kamp en brak er paniek uit. Hoewel er niets ernstigs gebeurde staat dit me nog helder voor ogen. Als ik me verdiep in de verschrikkingen die me te wachten staan in Borneo word ik eigenlijk steeds banger. Borneo is volgens de boeken Maleisië in het kwadraat. Een dichtere jungle, primitiever, moerassiger en nog veel meer, hele vreemde beesten. De keerzijde van mijn angst is een onweerstaanbare aantrekkingskracht. Een nieuwsgierigheid die evenredig met mijn angst groeit. Vandaar dat ik half maart in Kota Kinabalu ben, waarvandaan een indrukwekkend konvooi van vijftiengint terreinwagens vertrekt. Ik zit achterin de auto van het

Nederlandse team. Dat bestaat uit Raoul en Jean-Pierre Jacobs. De broers rijden samen al jaren internationale rally's. Ze hebben af en toe heftige ruzies over dingen zoals: wie er aan de beurt is om te rijden. Als ik opmerk dat het grappig is om te zien dat twee volwassen kerels zich over zo iets kinderachtig druk maken, draaien ze zich allebei geïrriteerd om: of ik me er alsjeblieft niet mee wil bemoeien. Even later hoor ik Jean-Pierre roepen: "Kijk eens Raoul, wat een raar beest!" "Juist in stress situaties helpt het enorm dat we elkaar door en door kennen. Dan kun je spanningen en emoties van elkaar beter relativeren", aldus Raoul. Onderweg besef ik pas dat deze expeditie ook voor de inwoners zelf een bijzondere gebeurtenis is. Inwoners van Sabah hebben er bijvoorbeeld geen flauw idee van hoe de andere kant van hun eiland eruit ziet! Er heeft nog nooit eerder iemand een poging ondernomen om het eiland rond te rijden omdat er op bepaalde trajecten nog helemaal geen wegen bestaan. Wat ik niet begrijp is dat de organisatie is uitgegaan van een, in mijn ogen wel heel krappe tijdsplanning: 6500 kilometer in twee weken.

Orchideeën en zeeschildpadden

De eerste drie dagen verlopen volgens schema. We reizen op ons gemak door Sabah. Het is bloedheet en ontzettend groen. Zelfs de toppen van de bergen zijn begroeid. De mensen leven in houten huizen op palen. Slechte asfaltwegen met gaten worden afgewisseld door stoffige gravelpaden. De route gaat door onafzienbare palmolie plantages en langs brede grillige junglerivieren. We bezoeken het Nationale Park van Mount Kinabalu en de warmwaterbronnen van Poring die zijn gesitueerd in een prachtig park vol bamboe en orchideeën. Daar wandelen we over een touwbrug die in de kruinen van

de woudreuzen is gespannen op zo'n dertig meter boven de grond. In Sukau varen we met boten een moeras in op zoek naar de Proboscis Monkey, een eigenaardige wit met oranje aap met een enorme neus, die alleen op Borneo voorkomt. Hij wordt 'Dutch Monkey' genoemd omdat de inboorlingen overeenkomsten zagen met hun Nederlandse overheersers. We slapen in houten hutjes. Het water stond een paar weken geleden drie meter hoger. Ik zie een streep lopen op tweederde van de deur. Jean-Pierre bevestigt zijn hangmat aan de veranda en gaat erin liggen. Na een paar seconden stort hij met hangmat en al, met een harde klap op de grond. Hij mompelt iets over de padvinderij en probeert het opnieuw. Na het avondeten komt er een fles bocht uit Libanon op tafel om het Chinese voedsel weg te spoelen: Mie met varkensoren, kippenvoeten en vissenkoppensoep. Onder de expeditie-leden bevinden zich twee oorlogsjournalisten en de Amerikaanse schrijver Robert Young Pelton. Die heeft zes jaar gewerkt aan zijn reisboek 'Borneo'. We zitten tot diep in de nacht buiten op de veranda te praten. Met name deze drie vertellen adembenemende avonturen over Tsjetsjenië, Afghanistan, Irak en Borneo. Na dagen zonder problemen op Sabah te hebben rondgereisd, ondervinden we de eerste tegenslag: de veerboot die het hele konvooi zou verschepen van Sabah naar Kalimantan is stuk. Over land lopen geen verbindingswegen en aangezien het een moerasgebied is, is het niet raadzaam om zelf een weg te banen, zoals Jean-Pierre en Raoul voorstellen. De organisatie gaat onderhandelen in de haven. Daar hebben de 'zeerovers' al snel door dat de organisatie omhoog zit. Zodoende komt er voor een veel te hoge prijs een andere boot. Die blijkt echter zo klein te zijn, dat maar de helft van het konvooi er op past.

Met cadeau's op hun hoofden zijn deze inwoners op weg naar een verjaardag in het volgende dorp.

De regen doet de kuilen in de weg in enorme modderpoelen veranderen.

Er zit niets anders op. Deze boot moet twee keer varen. Onder begeleiding van een politieboot (tegen echte zeerovers) gaan Jean-Pierre, Raoul en ik met de eerste boot mee en moeten wij twee dagen in Kalimantan op de andere helft van het konvooi wachten. Tijdens het oponthoud gaan we diepzeeduiken op een eilandje, twee uur varen van de kust. De speedboot die ons brengt is alleen een beetje gammel. De motor valt af en toe uit en één keer wordt de boot expres stilgelegd. De kapitein houdt grijnzend het stuur in de lucht. Met een hamer wordt het stuur weer vastgetimmerd. De plek van bestemming maakt de reis ernaar toe meer dan goed. Pulau Derawan is omgeven met helder groen zeewater en wuivende palmen. Het blijkt die dag al te laat te zijn voor een echte duik, dus huren we een duikbril en flippers en springen het water in. Mijn duikbrevet heb ik twee jaar geleden op Malta gehaald. Daar heb je weliswaar goed zicht onder water, maar er zit totaal geen vis. Als je dan voor het eerst in een kleurrijk tropisch aquarium als dit zwemt, weet je niet wat je ziet. Schitterend koraal, paarse zeesterren, tropische vissen en reuzeschildpadden (die trouwens in het water verbazingwekkend snel zijn). 's Nachts zien we de schildpadden eitjes leggen op het strand. Tijdens een duik vinden we op 28 meter diepte vlakbij een wrak twee reuzeschelpen van 1,5 meter doorsnee. Raoul raakt de haren van de schelp aan, waarna ze langzaam als een massieve steen dichtgaan. We hebben een heerlijke eerste week achter de rug, maar we zijn nog nergens. Om precies te zijn: we hebben één vijfde van de totale afstand gereden. We hebben nog één week voor 5000 kilometer.

Regen, modder en duizend rivieren

Tijdens een nachtelijke briefing staat de expeditieleider met een megafoon op de motorkap van zijn

auto. Vanaf nu moet er dag en nacht worden doorgereden. We zullen twee uur per nacht stoppen. Alle tachtig deelnemers wordt gevraagd om te rijden en elkaar af te wisselen. Het wordt stil. Ik kijk naar Raoul en Jean-Pierre maar die vinden het prachtig. Het Indonesische team rijdt voorop. Zij kennen de weg. Wij rijden als tweede. Over de oranje paden door de jungle kunnen we het tempo er goed inhouden, maar de tientallen rivieren houden ontzettend op. Die moeten we oversteken met kleine pontjes, waar vaak maar twee auto's oppassen. Om teveel oponthoud te voorkomen, rijden wij na een oversteek alvast door naar de volgende rivier. We markeren de route met rood-wit lint. Bij het wachten op een pont zien we een klein jongetje op een fiets met het rood-witte lint om zijn hoofd! Via radio contact horen we echter dat de rest van het konvooi vlak achter ons zit en dus niet verdwaald is. Dan begint het te regenen. Drie dagen lang regent het een paar uur per dag. We komen helemaal vast te zitten in de oranje klei en duwen, trekken en lieren onszelf en de plaatselijke bussen en vrachtwagens weer uit de ellende. De bevolking schuilt onder bananenbladeren. De gemoederen lopen soms hoog op en expeditieleden staan tegen elkaar te schreeuwen. Wij maken 's nachts een enorme klap in een modderbak, waarbij de spullen door de auto vliegen. De vermoeidheid slaat toe. Het is in alle opzichten een enorme tegenstelling met de eerste week. Kalimantan is het land van de duizend rivieren. Arm en primitief. Rivierdelta's met rijstplantages. Afgewisseld door jungle die 's morgens bij zonsopgang in de nevel op zijn mooist is. De houtkap is hier schrikbarend. Wegen zijn er niet. Nog niet, want de verbindingsweg van Oost naar West is in aanbouw. Volkomen uitgeput bereiken we Kuching. We hebben nog 1500 kilometer naar Kota Kinabalu voor

de boeg, maar de eerste auto is rond. Het team uit Sarawak is thuis. Het is gelukt om de verloren tijd in te halen. Raoul en Jean-Pierre vliegen hier vandaan terug naar Nederland. Ze worden op de feestavond aangenaam verrast met de 'Best Team Spirit Award' gekozen door alle expeditieleden. Ik rijd de auto de laatste 1500 kilometer samen met Roger Crowhurst, een Engelse journalist. We worden in Brunei toegewaaid door de Sultan. Dat hij één van de rijksten op aarde is, laat hij zien door prestigieuze gebouwen: moskeeën met gouden torentjes, enorme paleizen, een olympisch dorp en een gigantisch pretpark dat vrij toegankelijk is voor al zijn onderdanen. Het contrast tussen de krakkemikkige houten paalwoningen en de glimmende gouden koepels is tekenend voor Brunei. De twee laatste dagen breng ik door in een beach resort bij Kota Kinabalu. Ik vraag me af hoe het komt dat Borneo als een wild en mystiek eiland wordt afgeschilderd. Ik denk dat de manier waarop je reist bepalend is voor je indruk van een land. Omdat deze expeditie vrij luxe en toeristisch van opzet is, heb ik zelf niet het echte jungle gevoel gehad. Daarvoor moet je denk ik toch met je rugzak de binnenlanden in.

Stap je voor stapje worden de auto's over de gammele houten brug geloosd.

De bevolking kijkt nieuwsgierig toe hoe het konvooi zich een weg baant over de slechte wegen.

Gegevens

Bereikbaarheid

Vanaf Amsterdam vliegen dagelijks verschillende maatschappijen naar Indonesië. Je doet er goed aan de prijzen van de maatschappijen met elkaar te vergelijken, want hierin zitten soms grote verschillen. Daarnaast zijn er regelmatig goede aanbiedingen. Als je van plan bent langer weg te blijven is het misschien een idee een wereldticket te kopen.

Geld

Het wettige betaalmiddel op Borneo is afhankelijk in welk gebied je op dat moment bent. Zit je in het Bruneise gedeelte, dan is de Brunei dollar het wettige betaalmiddel. Zit je in het Maleisische gedeelte, dan moet je met het riggit betalen. Het is ook nog mogelijk dat je in het Indonesische gedeelte verblijft dan geldt de rupiah als wettig betaalmiddel.

Benodigde documenten

Om in Borneo te komen, hebben inwoners van Nederland en België alleen een geldig paspoort nodig. Je moet wel in het bezit zijn van een uitreisticket en over voldoende geld beschikken. Bij binnenkomst krijg je een toeristenpas of inreisstempel die twee maanden geldig is. Je kan je toeristenpas niet laten verlengen. Je moet dus Indonesië uit en dan weer terugkomen.

Klimaat

De beste periode om Borneo te bezoeken is van mei tot september. Dit is de droogste periode van het jaar. Het regenseizoen is van november tot januari. Deze periode wordt

gekenmerkt door veel hevige regenbuien. De gemiddelde dagtemperatuur ligt rond de 23 graden, terwijl het 's nachts soms flink kan afkoelen. Vooral in de bergen moet men rekening houden dat de temperatuur onder de 10 graden kan zakken. Een echte droge periode kent dit eiland niet, je moet dus altijd rekening houden met een stevige plensbui.

Inentingen

Voor Borneo worden door Tropenzorg verschillende vaccinaties aanbevolen. Om het risico op besmetting met een aantal ziektes te voorkomen raadt Tropenzorg aan vaccinaties tegen Difterie, Tetanus en Polio te nemen evenals tegen buiktyfus en Hepatitis A. Mensen die langer in dit gebied verblijven onder primitieve omstandigheden en in nauw contact staan met de plaatselijke bevolking is een hepatitis B vaccinatie ook aan te raden. Vrouwen op vruchtbare leeftijd en vrouwen geboren na 1 januari 1974 wordt een bof/mazelen/rode hond vaccinatie aangeraden. (indien zij deze infectie-ziekten nog niet hebben gekregen). Op Borneo komt malaria voor zodat het volgen van een anti-malaria-kuur geen overbodige luxe is.

*Bron Tropenzorg

Openbaar Vervoer

Om in Borneo rond te reizen, kun je van verschillende vormen van openbaar vervoer gebruik maken. Het makkelijkste en meest gebruikte vervoermiddel is de bus. Daarnaast is het ook mogelijk per boot rond te reizen. Wil je in een keer grote afstanden afleggen dan kun je het beste het vliegtuig pakken.

Andere buitensport mogelijkheden

Naast een avontuurlijke rondreis per terreinwagen, biedt Borneo mogelijkheden te over voor de buitensportliefhebber. Wat dacht je van een jungle-trekking of van een rivier afzakken op een bamboevlot. Ook een trektocht per fiets of motor is een heel avontuur. Je moet dan wel tegen de enorme belangstelling van de mensen kunnen. Maar wat dacht je van snorkelen en scuba-duiken in het van tropische vissen wemelende water.

Overnachten

Als reiziger in Borneo kun je overnachten in pensions, hotels en natuurlijk je tent. Daarnaast zijn er ontzettend veel particulieren die een familiehotel runnen en huizen waar studenten kunnen overnachten. Voor ieder is er iets naar zijn of haar smaak, maar de meeste reizigers slapen toch in pensions (losmen). Dit zijn ook de leuke plekken om medereizigers te ontmoeten en tips op te doen.

Post en Telefoon

De postservice vanuit Indonesië doet er ongeveer een paar weken over Europa te bereiken. Zorg ervoor dat je postzegel goed vastgeplakt zit, soms is het lijmlaagje namelijk slecht en valt de postzegel eraf. Lijm bij voorkeur de postzegel vast. Internationaal telefoneren kan vanuit bijna elke munt-telefoon, vanaf hotelkamers, het plaatselijke telefoonkantoor of in een particuliere telefoonservice-detailwinkel.

Beknopte geschiedenis

De geschiedenis van Indonesië is er één die geheel in het teken staat van overwonnen worden. Vele volken en landen probeerden dit land te bemachtigen. Maar Indonesië viel niet alleen ten prooi aan veroveraars, ook werd zij regelmatig overspoeld door migratie-golven van ondermeer Chinezen, Melanesiërs en Polynesiërs. Samen met de oorspronkelijke bewoners, de migranten en de achtergebleven veroveraars (Engelsen, Portugezen en Nederlanders) is Indonesië een smeltkroes van culturen geworden. Nadat het land op 27 december 1949 de vrijheid kreeg waarvoor zij hard had gevochten, trad het in september toe als lid van de Verenigde Naties. President Sukarno begon aan een moeilijke taak de verschillende eilanden tot één natie om te vormen. Door middel van een vrij agressieve politiek slaagde hij erin de eilanden onder een centraal gezag te plaatsen. Na de bloedige 'coup' van 1965 was het gedaan met de macht van Sukarno. Suharto nam het roer over en is nog steeds de machtigste man in het land. Ook nu nog heeft Indonesië te kampen met eilanden die meer zelfbeschikking willen hebben. Een goed voorbeeld hiervan is Irian Jaya, waar een deel van de plaatselijke bevolking strijd voor onafhankelijkheid. Zij schuwen zelfs de methode van gijzeling van buitenlanders niet.

